

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 – 2561) กำหนดวิสัยทัศน์ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพภายในปี 2561 จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบกำหนดจุดเน้นและแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาและระดับชั้นเรียนซึ่งจะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) การพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยเป้าหมายหลักคือการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพด้วยกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญของงามของบุคคลและสังคม โดยถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2553) และการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ต้องอาศัยครูผู้สอนที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีเจตคติต่อวิชาที่สอนที่ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยเฉพาะในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะแห่งอนาคตใหม่ที่ครูควรมีทักษะและคุณลักษณะที่รองรับเข้าถึงเพื่อสร้างนวัตกรรมบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ในอันที่จะพัฒนาผู้เรียนที่เยาวชนในยุคใหม่ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สอดคล้องหลักการจัดการศึกษาตามมาตรา 22 ที่ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพด้านคุณภาพของการศึกษาและการเรียนรู้จะต้องบรรลุ 4 คุณภาพ คือ 1) คุณภาพคนไทยยุคใหม่ 2) คุณภาพครูยุคใหม่ 3) คุณภาพแหล่งเรียนรู้/สถานศึกษายุคใหม่ 4) คุณภาพการบริหารจัดการใหม่

วิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่าในการจัดการศึกษาครูต้องเข้าใจปัจจัยและยึด

หลักสำคัญในการจัดการเรียนรู้ กล่าวคือ 1) ครูต้องออกแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนในสภาพที่ใกล้เคียงชีวิตจริงมากที่สุด นักเรียนจึงจะได้การเรียนรู้ในมิติที่ลึกและกว้างกว่าการเรียนในห้องเรียนที่เป็นเพียงการเรียนแบบสมมุติ 2) การจัดการเรียนรู้ให้เป็นการเรียนรู้ในระดับการสร้างกระบวนการเรียนรู้ การอบรมปมนิสัยหรือการปลูกฝังความเชื่อหรือค่านิยมเป็นการนำเอาประสบการณ์มาสั่งสมจนเกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้ ทำให้ละจากความเชื่อเดิมหันมายึดถือความเชื่อหรือกระบวนการใหม่เป็นการเรียนรู้ (how to learn, how to unlearn/delearn, how to relearn) ที่ทำให้เป็นคนที่มีความคิดเชิงกระบวนการชัดเจนและเกิดการเรียนรู้เชิงกระบวนการใหม่ได้แต่การจะมีทักษะหรือความสามารถขนาดนี้จำเป็นต้องมีความสามารถรับรู้ข้อมูลหลักฐานใหม่ๆ และนำมาสังเคราะห์เป็นความรู้เชิงกระบวนการใหม่ได้ 3) การเรียนรู้ที่แท้จริงต้องขับเคลื่อนด้วยฉันทะที่อยู่ภายใน ครูจะทำอย่างไรจึงจะช่วยให้นักเรียนเกิดความพอใจจนเกิดแรงขับเคลื่อนจากภายในที่จะเรียนรู้ 4) ครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ครูควรมีการจัดการเรียนรู้ส่วนหนึ่งเป็นการเรียนรู้เฉพาะตัว 5) การเรียนรู้เป็นกิจกรรมทางสังคม ดังนั้นครูต้องออกแบบกระบวนการทางสังคมเพื่อให้ศิษย์เรียนสนุก เกิดนิสสัยรักการเรียนและสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ครูต้องยึดความสมดุลจึงจะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป้าหมายการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือการปูพื้นฐาน ความรู้และทักษะสำหรับการมีชีวิตที่ดีในภายหน้าเช่นเดียวกับ สுகนธ์ ลินธพานนท์ (2558, หน้า 9) ว่าในปัจจุบันเกิดแนวคิดเกี่ยวกับทักษะสำคัญที่เด็กและเยาวชนพึงมีในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะมีความสอดคล้องกันโดยเน้นให้ผู้เรียนได้มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ และมีทักษะในการอ่าน การเขียนและการคิดคำนวณ ซึ่งถ้าครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะสำคัญดังกล่าวย่อมส่งผลดีต่อผู้เรียน สอดคล้องกับ บุปผชาติ ทัพหิกรณ์ (2551) อธิบายว่าในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้นั้นต้องมีความสัมพันธ์ มีขั้นตอนและกระบวนการที่เป็นลำดับที่ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอน เช่น การกำหนดปัญหาที่สนใจและการทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และสามารถบูรณาการกับรายวิชาอื่นๆ ได้ไอซีทีได้เข้ามาบทบาททางการศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของคนทั่วโลก และไอซีทีในปัจจุบันจึงไม่ใช่เป็นเพียงแหล่งข้อมูลข่าวสารเท่านั้น “ครูสามารถบูรณา

การความก้าวหน้าทางไอซีที่กับการจัดการเรียนรู้ได้อย่างไร” การเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี (Technology – based Learning) ครอบคลุมวิธีการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบได้แก่ การเรียนรู้บนคอมพิวเตอร์ (Computer – based Learning) การเรียนรู้บนเว็บ (Web –based Learning) ห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classrooms) ความร่วมมือดิจิทัล (Digital Collaboration) เป็นต้นผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภท เช่น อินเทอร์เน็ต (Internet) อินทราเน็ต (Intranet) เอ็กซ์ทราเน็ต (Extranet) การถ่ายทอดผ่านดาวเทียม (Satellite broadcast) แถบบันทึกเสียงและวีดิทัศน์ (Audio/Video Tape) โทรทัศน์ที่สามารถโต้ตอบกันได้ (Interactive TV) และซีดีรอม (CD – ROM) การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีความสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับแต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่งของเทคโนโลยี ทำให้ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้และเตรียมพร้อมตนเองเพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเหล่านี้ในการเรียนการสอนวิธีการเตรียมตัวในการใช้เทคโนโลยีในการสอนคือ เทคนิคครูเรา โดยสิ่งที่ครูต้องรู้มี 2 ประการคือ 1) การรู้และเข้าใจศักยภาพของทรัพยากรที่โรงเรียนมี เช่น ครูต้องรู้ว่าในโรงเรียนมีอะไรที่สามารถใช้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้ โดยปกติแล้วสิ่งที่โรงเรียนมีคือ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องเรียนที่มีเครื่องฉายโปรเจคเตอร์ คอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ หรือแบบโน้ตบุ๊ก รวมไปถึงระบบขยายเสียง 2) ครูต้องมีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอน รวมไปถึงข่าวสารข้อมูลต่างๆ โปรแกรมประยุกต์ที่เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน สื่อภาพและเสียง วีดิทัศน์ ข่าวและประเด็นที่เป็นที่สนใจ เป็นต้น เทคโนโลยีที่ครูสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดมีจำนวนมาก และครูสามารถเลือกใช้ได้ตามความถนัดหรือความสนใจ สอดคล้องกับ ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2557, หน้า 143 – 155) กล่าวว่าในอนาคตสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะเป็นแหล่งรวมความรู้จำนวนมหาศาลผู้เรียน มีช่องทางและวิธีการเรียนรู้ให้เลือกอย่างหลากหลายดังนั้น นวัตกรรมจัดการห้องเรียนในอนาคตจึงควรให้ความสนใจกับการนำแนวคิดทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการจัดการห้องเรียน เช่นการจัดการห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom) การจัดการห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์และห้องเรียนกลับทาง

จากการศึกษาความสำคัญของการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ ได้มี นักวิชาการให้ความหมายในการจัดการห้องเรียนไว้ดังนี้ ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2557, หน้า 6) ได้สรุปว่าการจัดการห้องเรียน เป็นการดำเนินการของครูในการจัดสภาพแวดล้อม

ทั้งในเชิงกายภาพและจิตวิทยา เพื่อสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับผู้สอนและเพื่อนอย่างมีความสุข เช่นเดียวกับ ฆนัท ธาตุทอง (2552, หน้า 5) ได้สรุปว่าการจัดการห้องเรียน (Classroom Management) เป็นการตัดสินใจของผู้สอนในการดำเนินงานใดๆ ก็ตามที่เป็นกรอำนวยความสะดวกและการควบคุมพฤติกรรม เพื่อให้ผู้เรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของครูผู้สอน ในขณะนั้นได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ กุญชรีย์ คำชาย (2551, หน้า 4) ได้อธิบายความหมายของการจัดการชั้นเรียน เป็นกระบวนการกระทำและการตัดสินใจใดๆ ในอันที่จะอำนวยความสะดวกในกระบวนการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกและปราศจากพฤติกรรมที่จะรบกวนกระบวนการเรียนรู้และกาญจนา วิเศษรินทอง (2555, หน้า 45) ได้สรุปว่าการบริหารจัดการชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนของครูที่กระตุ้น และสร้างแรงจูงใจในการเรียน ตลอดจนการควบคุม กำกับดูแลชั้นเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างราบรื่น ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามที่กำหนดและสอดคล้องกับสันติ บุญภิรมย์ (2557, หน้า 113) อธิบายว่าการบริหารจัดการชั้นเรียน เป็นวิธีการดำเนินการให้ชั้นเรียนได้อยู่ในสภาพความพร้อมที่จะดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง เนื่องด้วยชั้นเรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้พื้นฐานในรายวิชาต่างๆ ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ทั้งประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ อย่างชัดเจน หรืออาจเรียกว่า “ความแตกต่างระหว่างบุคคล” (Individual Difference) ชั้นเรียนที่มีการบริหารจัดการดีเป็นความสามารถของผู้สอนที่ส่งผลต่อบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญของการเรียนการสอน และหมายรวมถึง ผู้เรียนมีความสุขในขณะที่อยู่ในชั้นเรียน ความสุขของผู้เรียนเป็นสิ่งที่สุดยอดปรารถนาของผู้สอน และผู้รับผิดชอบทางการศึกษาต้องพยายามจัดให้มีขึ้นโดยทั่วกัน การบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นองค์รวมของการบูรณาการความรู้ ความสามารถของครูผู้สอน พร้อมทั้งก่อให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้มาโรงเรียนทุกวันอย่างมีความสุข การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถรับผิดชอบควบคุมดูแลตนเองได้ในอนาคต การจัดบรรยากาศมีทั้งด้านกายภาพเป็นการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ทั้งการจัดตกแต่งในห้องเรียน จัดที่นั่ง จัดมุมเสริมความรู้ต่างๆ ให้สะดวกต่อการเรียนการ

สอน ทางด้านจิตวิทยา เป็นการสร้างความอบอุ่น ความสุขสบายใจให้กับผู้เรียน ผู้สอนควรจัดบรรยากาศทั้ง 2 ด้านนี้ให้เหมาะสม นอกจากนี้การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดความสุขแก่ผู้เรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะสร้างคุณลักษณะนิสัยของการใฝ่เรียนรู้ การมีนิสัยรักการเรียนรู้ การเป็นคนดีและการมีสุขภาพจิตที่ดีสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อไป ซึ่งบุคคลสำคัญที่จะสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างมีความสุขให้เกิดขึ้นได้ คือครูผู้นำทางการเรียนรู้นั่นเอง การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้น เกิดจากการเรียนรู้ที่ครบวงจร ซึ่งได้แก่การให้ผู้เรียนเลือกเรื่องที่จะเรียนและวิธีการเรียนจากนั้นจึงลงมือปฏิบัติตามที่ได้คิดไว้ โดยการเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มแล้วสรุปความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ประสิทธิภาพของการเรียนรู้อย่างเกิดจากการสนับสนุนจากปัจจัยเอื้อสามประการ คือการเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของวัยหรือพัฒนาการได้แก่ การเรียนรู้โดยการเคลื่อนไหวและการกระทำ ปัจจัยเอื้อประการต่อมาคือบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ที่สร้างความรู้สึกมีความสุข ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด ปลอดภัยและได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ส่วนปัจจัยเอื้อที่สามคือการดูแลสนับสนุนและอำนวยความสะดวกของครูในการจัดกิจกรรมให้เด็กได้สร้างความรู้ผ่านการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน กับครู และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการจัดบรรยากาศที่เหมาะสมจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของเด็กเพราะการเรียนท่ามกลางบรรยากาศที่มีความสุข ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกผ่อนคลายไม่กดดัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ แต่ปัญหาหนึ่งที่พบในชั้นเรียนโดยทั่วไป ก็คือ มีครูจำนวนมากที่เข้าไปสอนในชั้นเรียนโดยมีความรู้ในเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี และมีวิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา แต่ปราศจากกลยุทธ์ในการบริหารจัดการชั้นเรียนที่ดี มีทักษะน้อยในการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่พึงประสงค์ ไม่สามารถควบคุมดูแลนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยและมีความตั้งใจเรียนได้ จึงเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวมต่ำ ทั้งนี้จะส่งผลกระทบต่อทั้งนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์รวมทั้งชั้น ก่อให้เกิดความเครียดกับครู บางชั้นเรียนปัญหาเพียงเล็กน้อยในการบริหารจัดการก็สามารถรบกวนชั้นเรียนและเป็นสาเหตุที่ทำให้ชั้นเรียนล้มเหลวต่อไปข้างหน้าได้ (Geiger, 2000 p.383 อ้างถึงใน กาญจนา วิเศษรินทอง 2555, ไม่มีหน้า) เช่นเดียวกับ ฆนัท ธาตุทอง (2552, หน้า 107 – 151) ที่กล่าวว่า การปกครองในห้องเรียนเป็นงานหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งคุณครูต้องจัดการห้องเรียนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยใช้งานด้านการปกครอง

เป็นเครื่องมือ โดยเฉพาะการพัฒนาพฤติกรรมในห้องเรียน ซึ่งพฤติกรรมในห้องเรียนที่นักเรียนแสดงออกมาทั้งในด้านบวกและด้านลบแล้วแต่มีสาเหตุที่แตกต่างกันคุณครูต้องให้ความสนใจทุกพฤติกรรม โดยนำพฤติกรรมด้านบวกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกรแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักเรียนและต้องควบคุมปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมด้านลบ โดยการกำหนดกฎระเบียบและวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม การช่วยให้นักเรียนจดจ่ออยู่กับงานและการจัดการเมื่อนักเรียนประพฤติปฏิบัติไม่เหมาะสม การจัดการชั้นเรียนมิได้หมายถึงเพียงแต่การที่ผู้บริหารหรือคุณครูได้ควบคุมแก้ไขหรือตัดพฤติกรรมของนักเรียนเท่านั้น แต่การจัดการชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่ บูรณาการทั้งศาสตร์การสอนและศิลปะในการจัดการห้องเรียนเข้าไว้ด้วยกันโดยมีเป้าหมายอยู่ที่การทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้กำหนดภารกิจในการจัดการศึกษาดังนี้ 1) การจัดการศึกษาปฐมวัย 2) การศึกษาขั้นพื้นฐานและแนวโน้มของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง และกรณีโอนมาจากสำนักงานเขตพื้นที่ จนทำให้ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาภายใต้สังกัดของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยมีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งสิ้นจำนวน 1,324 แห่ง โดยแยกเป็นรูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัดจำนวน 326 แห่ง เทศบาลนครจำนวน 181 แห่ง เทศบาลเมืองจำนวน 374 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 323 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 120 แห่ง (ธีระ รุญเจริญ และคณะ, 2554, หน้า 25 - 26) และจำนวนนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีตั้งแต่ปี 2548 - 2550 โดยมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,585,172 คน คิดเป็นร้อยละ 12.35 ของนักเรียนทั้งประเทศ โดยนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา มีจำนวนเพิ่มมากที่สุด รองลงมาได้แก่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี จำนวนทั้งสิ้น 18,780 แห่ง เพิ่มขึ้นจากปี 2548 คิดเป็นร้อยละ 16.56 นอกจากนี้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในรูปแบบต่างๆ และให้ความรู้ทั่วไปการฝึกอบรมอาชีพรวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของรัฐในด้านต่างๆ

จากความสำคัญและปัญหาของการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ เพื่อให้

การบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสภาพปัญหาและองค์ประกอบการบริหารจัดการชั้นเรียน แนวใหม่ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะอย่างไร มีรูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ โรงเรียนสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อไป

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งคำถามการวิจัยไว้ ดังนี้

1. การบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบอะไรบ้าง และแต่ละองค์ประกอบมี ลักษณะอย่างไร
2. รูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ โรงเรียนสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ การวัดและประเมินผลอย่างไร
3. รูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ โรงเรียนสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่โรงเรียนสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่โรงเรียนสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่

โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้น

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญ ดังนี้

1. ได้องค์ประกอบการบริหารจัดการชั้นเรียนโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. ได้หลักการ วิธีการและแนวทางในการบริหารจัดการชั้นเรียนโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. ได้รูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีประสิทธิผล

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

1.1 ประชากรที่ใช้ในขั้นตอนการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปีการศึกษา 2559 จำนวน 4,834 คน จากโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 20 จังหวัด

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปีการศึกษา 2559 จำนวน 361 คน จากโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 10 จังหวัด ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตาราง

ของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 หน้า 43)

2. ขอบเขตด้านวิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยโดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสม (Mix Methodology) ในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านการตรวจสอบจากการประเมินรูปแบบการพัฒนาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน แบบอิงผู้เชี่ยวชาญที่เป็นที่เชื่อถือเป็นหลักสำคัญ

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่

3.1 การบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย 6 ด้าน คือ

3.1.1 การกำหนดระเบียบปฏิบัติในชั้นเรียน

3.1.2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1.3 การจัดบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน

3.1.4 การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

3.1.5 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ

3.1.6 การออกแบบการเรียนรู้และนวัตกรรมการจัดห้องเรียน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

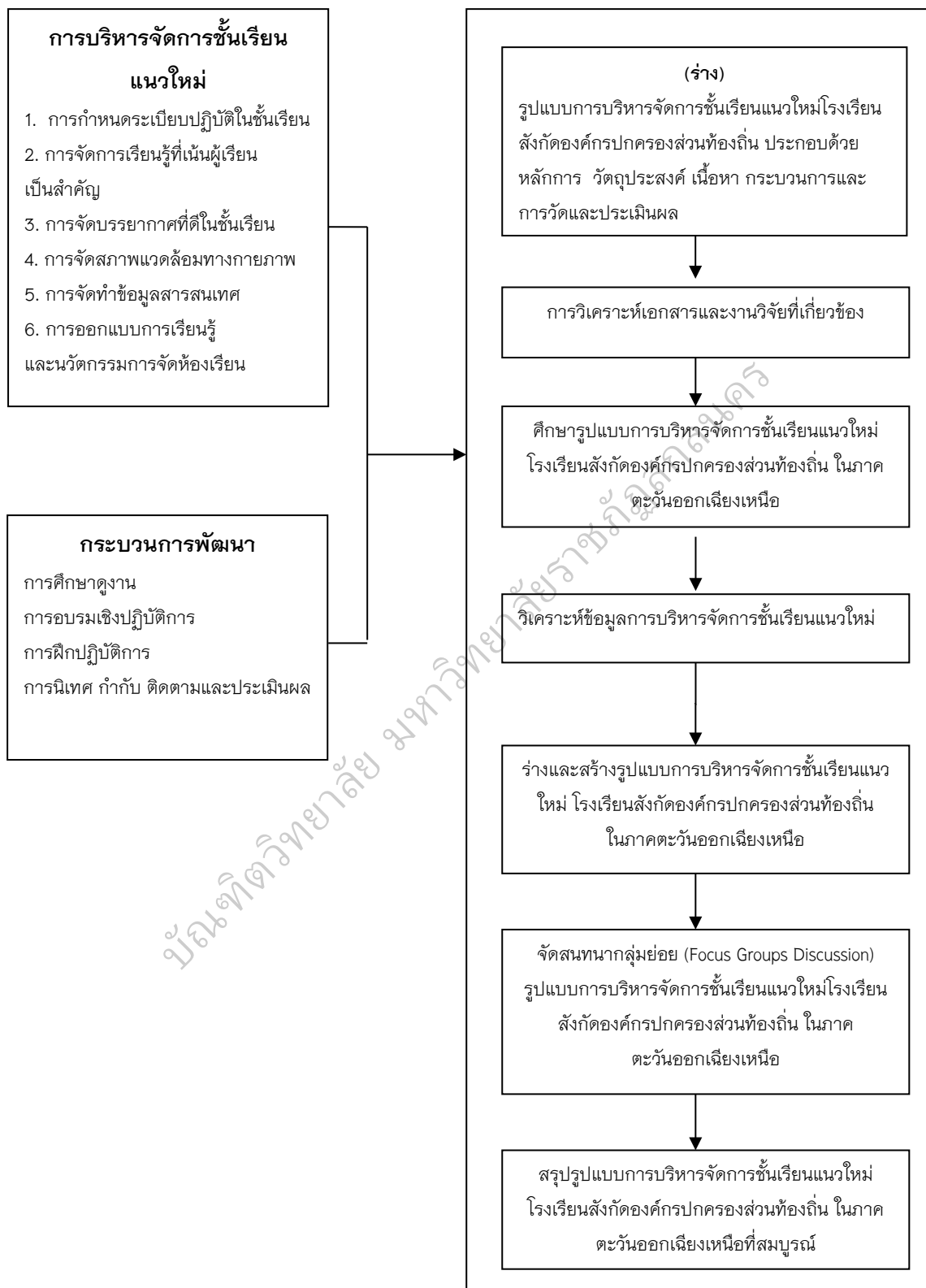
ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ระหว่าง เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2558 ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2559

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเบื้องต้น ดังนี้

1. กรอบแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยของนักวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนตามแนวคิดของ Carla (2008) Tauber (1999) Stronge (2002) Kaser (2000) Burden (2003) ยุวดี ยางสวย (2550) สำนักงานกคศ. (2549) ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2557) วิธนา นนทพันธุ์วาทย์ (2551) สมันท์ ธาตุทอง (2552) ธงชัย ชัยศิริกุล (2559) เคียงเพ็ญ พรหมพล (2559) วัฒนา สุวรรณไตรย์ (2559) ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2559) วีรพร เชื้ออ่ำ (2559) คุรุสภา (2560) มีองค์ประกอบการบริหารจัดการชั้นเรียนประกอบด้วย 6 องค์ประกอบคือ

- 1.1 การกำหนดระเบียบปฏิบัติในชั้นเรียน
- 1.2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1.3 การจัดบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน
- 1.4 การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
- 1.5 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ
- 1.6 การออกแบบการเรียนรู้และนวัตกรรมการจัดห้องเรียน

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นียมคัพทเจพา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นียมคัพทเจพา ไว้ดังนี้

1. โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหมายถึงสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ที่เปิดทำการสอนระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับประถมศึกษา และในการศึกษาคั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนสังกัดเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึงบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งของรัฐและเอกชน ในการศึกษาคั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนสังกัดเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. ครูผู้สอนหมายถึงครูที่ทำหน้าที่สอนประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้และทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้นระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนสังกัดเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. นักเรียนหมายถึงนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนสังกัดเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
5. รูปแบบ หมายถึง แบบแผนกระบวนการที่ได้รับการพัฒนามาอย่างเป็นระบบสามารถทดสอบได้ว่าปฏิบัติได้จริงและมีประสิทธิผลตามแผนที่วางไว้
6. การบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ หมายถึงกระบวนการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนการจัดการเรียน การสอนของครูที่กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียน ตลอดจนการควบคุมกำกับดูแลชั้นเรียนเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างราบรื่น ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามที่กำหนดมีองค์ประกอบ ได้แก่
  - 6.1 การกำหนดระเบียบปฏิบัติในชั้นเรียน หมายถึงการที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีการกำกับดูแลการปฏิบัติของผู้เรียนให้เป็นไปตามข้อตกลงการปรับพฤติกรรมผู้เรียนให้เรียนร่วมกันได้อย่างราบรื่นโดยดำเนินการตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด ได้แก่การกำหนดความคาดหวังในตัวผู้เรียน การร่วมกันสร้างกฎระเบียบ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบ การปรับปรุงทบทวนกฎระเบียบ

การยอมรับกฎระเบียบ การสอนกฎระเบียบและการกำหนดบทลงโทษและให้รางวัล

6.2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึงกระบวนการให้ความรู้ผู้เรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นแกนกลางในการพัฒนา โดยดำเนินการตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด ได้แก่การวางแผนการเตรียมความพร้อม การออกแบบการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิควิธีสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การกระตุ้นเสริมแรง การมีส่วนร่วมของนักเรียน การใช้สื่อและการประเมินผลตามสภาพจริง และมุ่งเน้นวิธีการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในสังคมแห่งการสื่อสาร โดยใช้วิธีการสอนแนวใหม่ที่ได้รับการยอมรับในปัจจุบัน คือ PBL, จิตวิทยาเชิงบวก

6.3 การสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ราบรื่น และผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ บรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการสอน

6.4 การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึงกระบวนการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้มีความยืดหยุ่นเอื้อต่อการเรียนเรียนรู้เป็นไปตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด ได้แก่สภาพบรรยากาศในชั้นเรียน การจัดแหล่งเรียนรู้ในชั้นเรียน แสงสีเสียงในชั้นเรียน การใช้พื้นที่ในชั้นเรียน การจัดที่นั่งนักเรียน การใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์เครื่องใช้ในชั้นเรียน กระบวนการส่งเสริมพัฒนาเพื่อเป็นการเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอนของครู และการเรียนรู้ของนักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

6.5 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ หมายถึงการจัดการกับงานประจำในชั้นเรียนที่ไม่เชิงงานสอน ได้แก่ การสำรวจข้อมูลสารสนเทศ การศึกษาและใช้ข้อมูลสารสนเทศ การประมวลผลข้อมูลสารสนเทศ การตรวจสอบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน การจัดทำข้อมูลสารสนเทศชั้นเรียนเป็นการจำแนกข้อมูลที่จำเป็นและเอกสารประจำชั้นเรียน จัดทำระบบข้อมูลและเอกสารประจำชั้นเรียน

6.6 การออกแบบการเรียนรู้และนวัตกรรมการจัดห้องเรียน หมายถึง การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยจะยังคงมีเนื้อหาเหมือนกันและมีคุณภาพที่เท่าเทียมกันผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพและความสนใจของผู้เรียน ในอนาคตสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะเป็นแหล่งรวมความรู้จำนวนมหาศาล ผู้เรียนจึงมีช่องทางและวิธีการ

เรียนรู้ให้เลือกอย่างหลากหลาย นวัตกรรมการจัดห้องเรียนในอนาคตมี ดังนี้

6.6.1 ห้องเรียนเสมือน (Virtual classroom) หมายถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบของ Software โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยสนับสนุนให้ผู้เขียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยสามารถเลือกเวลาและสถานที่ที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์

6.6.2 ห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic classroom) หมายถึงห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์หรือห้องเรียนอัจฉริยะ (Electronic classroom) คือ ห้องเรียนที่จัดทำขึ้น เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่มีสื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลายมีอุปกรณ์ไฮเทคที่ทันสมัยประจำห้อง ไม่ว่าจะเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องโปรเจคเตอร์ช่วยสอน (Virusul presentation) ตลอดจนอุปกรณ์เครื่องเล่น DVD ที่เป็นสื่อการเรียนการสอนแทนการใช้กระดานดำ รูปแบบการสอนที่เน้นการใช้สื่อเทคโนโลยีและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ตการสอนแบบ Online ตลอดจนการใช้ระบบ Electronic classroom ในการควบคุมกระบวนการเรียนการสอนหรือการนำเสนอ บทเรียนแบบฝึกต่างๆ

6.6.3 ห้องเรียนกลับทาง (Flipped classroom) หมายถึงการที่ครูทำวิดีโอสอนวิชาไปแขวนไว้บนอินเทอร์เน็ต ให้นักเรียนได้เรียนรู้เองช่วยให้นักเรียนไม่จำเป็นต้องใช้เวลาที่โรงเรียนในการเรียนเนื้อหาวิชา แต่ใช้เวลาให้เกิดคุณค่าต่อตนเองมากกว่า นั่นคือเรียนวิชาที่บ้านทำการบ้านที่โรงเรียนหรือรับการถ่ายทอดความรู้ที่บ้านแล้วมาสร้างความรู้ต่อยอดจากวิชาที่รับถ่ายทอดมาที่โรงเรียนไม่ใช่นักเรียนเท่านั้นที่เรียนรู้กลับทางครูก็สอนกลับทางด้วยคือ แทนที่จะสอนวิชาหน้าชั้นเรียนกลับสอนหน้ากล้องวิดีโอทัศน์แล้วใช้เวลาเรียนที่โรงเรียนของศิษย์ทำหน้าที่ครูฝึก (Coach) ให้นักเรียนฝึกแปลงวิชาหรือประยุกต์ใช้วิชา ซึ่งในกระบวนการนี้นักเรียนต้องสร้างความรู้ความเข้าใจของตนขึ้นมาในสมองและในหัวใจก่อนจะประยุกต์ใช้ความรู้ในกิจกรรมหรือโจทย์แบบฝึกหัดเป็นการฝึกฝนเรียนรู้ที่แท้จริง

7. รูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่ครูนำไปใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียน ประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ การวัดและประเมินผล การที่ครูจะนำไปใช้บริหารจัดการชั้นเรียนจะต้องมีกระบวนการดังนี้ คือ ระยะเวลาที่ 1 การศึกษาดูงาน ระยะเวลาที่ 2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ ระยะเวลาที่ 3 การฝึกปฏิบัติการ ระยะเวลาที่ 4 การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล

8. การจัดสนทนากลุ่มย่อย หมายถึง เทคนิคที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพวิธีหนึ่งซึ่งเป็นการสนทนาของสมาชิกที่มีลักษณะเหมือนกัน ใช้สมาชิกในการสนทนาจำนวน 6 - 12 คน โดยมีผู้ดำเนินรายการสนทนาที่ทำให้เกิดบรรยากาศความเป็นกันเองในกลุ่มและจุดประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยอยากได้จากกลุ่ม คอยกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่ม ซึ่งเป็นผู้ร่วมการสนทนาพูดคุยซักถาม ตอบโต้กันอย่างกว้างขวาง และเป็นธรรมชาติจนได้บทสรุปปกติใช้เวลาสนทนาประมาณ 45 นาที - 1 ชั่วโมง 30 นาที

9. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี